Avaldatud eesti keeles: mai 2019
Jõustunud Eesti standardina: mai 2019

See dokument on EVS-i poolt loodud eelvaade

INFORMATSIOON JA DOKUMENTATSIOON
Dublin Core'i metaandmeelemendid
Osa 1: Põhielemendid

Information and documentation
The Dublin Core metadata element set
Part 1: Core elements
(ISO 15836-1:2017, identical)

EESTI STANDARDIKESKUS
ESTONIAN CENTRE FOR STANDARDISATION

EESTI STANDARDI EESSÕNA

See Eesti standard on

— rahvusvahelise standardi ISO 15836-1:2017 ingliskeelse teksti sisu poolest identne tõlge eesti keelde ja sellel on sama staatus mis ümbertrüki meetodil vastu võetud originaalversioonil. Tõlgenduserimeelsuste korral tuleb lähtuda ametlikes keeltes avaldatud tekstidest;

— jõustunud Eesti standardina inglise keeles mais 2019;

— eesti keeles avaldatud sellekohase teate ilmumisega EVS Teataja 2019. aasta maikuu numbris.

Standardi tõlke koostamise ettepaneku on esitanud tehniline komitee EVS/TK 22 „Informatsioon ja dokumentatsioon“, standardi tõlkimist on korraldanud Eesti Standardikeskus ning rahastanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

Standardi on tõlkinud Veiko Berendsen, standardi on heaks kiitnud EVS/TK 22.

Standardi mõnedele sätetele on lisatud Eesti olusid arvestavaid märkusi, selgitusi ja täiendusi, mis on tähistatud Eesti maatähisega EE.

See standard on rahvusvahelise standardi ISO 15836-1:2017 eestikeelne [et] versioon. Teksti tõlke on avaldanud Eesti Standardikeskus ja sellel on sama staatus ametlike keelte versioonidega.

This standard is the Estonian [et] version of the International Standard ISO 15836-1:2017. It was translated by the Estonian Centre for Standardisation. It has the same status as the official versions.

See dokument on EVS-i poolt loodud eelvaade

Tagasisidet standardi sisu kohta on võimalik edastada, kasutades EVS-i veebilehel asuvat tagasiside vormi või saates e-kirja meiliaadressile standardiosakond@evs.ee.

ICS 35.240.30

Standardite reprodutseerimise ja levitamise õigus kuulub Eesti Standardikeskusele

Andmete paljundamine, taastekitamine, kopeerimine, salvestamine elektroonsesse süsteemi või edastamine ükskõik millises vormis või millisel teel ilma Eesti Standardikeskuse kirjaliku loata on keelatud.

Kui Teil on küsimusi standardite autorikaitse kohta, võtke palun ühendust Eesti Standardikeskusega: Koduleht www.evs.ee; telefon 605 5050; e-post info@evs.ee

SISUKORD

EESSÕNA IV
SISSEJUHATUS V
1 KÄSITLUSALA 1
2 NORMIVIITED 1
3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED 1
3.1 Üldised terminid ja määratlused 1
3.2 Nimetamiselemendid 2
3.3 Põhielemendid 2
4 LÜHENDID 5
5 ELEMENTIDE HULK 5
Lisa A (teatmelisa) Lisateave 6
Kirjandus 7

See dokument on EVS-i poolt loodud eelvaade

EESSÕNA

ISO (International Organization for Standardization) on ülemaailmne rahvuslike standardimis-organisatsioonide (ISO rahvuslike liikmesorganisatsioonide) föderatsioon. Tavaliselt tegelevad rahvusvahelise standardi koostamisega ISO tehnilised komiteed. Kõigil rahvuslikel liikmes-organisatsioonidel, kes on mingi tehnilise komitee pädevusse kuuluvast valdkonnast huvitatud, on õigus selle komitee tegevusest osa võtta. Selles töös osalevad käsikäes ISO-ga ka rahvusvahelised, riiklikud ja valitsusvälised organisatsioonid. Kõigis elektrotehnika standardimist puudutavates küsimustes teeb ISO tihedat koostööd Rahvusvahelise Elektrotehnikakomisjoniga (IEC).

Selle dokumendi väljatöötamiseks kasutatud ja edasiseks haldamiseks mõeldud protseduurid on kirjeldatud ISO/IEC direktiivide 1. osas. Eriti tuleb silmas pidada eri heakskiidukriteeriumeid, mis on eri liiki ISO dokumentide puhul vajalikud. See dokument on kavandatud ISO/IEC direktiivide 2. osas esitatud toimetamisreeglite kohaselt (vt www.iso.org/directives).

Tuleb pöörata tähelepanu võimalusele, et standardi mõni osa võib olla patendiõiguse objekt. ISO ei vastuta sellis(t)e patendiõigus(t)e väljaselgitamise ega selgumise eest. Dokumendi väljatöötamise jooksul väljaselgitatud või selgunud patendiõiguste üksikasjad on esitatud peatükis „Sissejuhatus“ ja/või ISO-le saadetud patentide deklaratsioonide loetelus (vt www.iso.org/patents).

Mis tahes selles dokumendis kasutatud äriline käibenimi on kasutajate abistamise eesmärgil esitatud teave ja ei kujuta endast toetusavaldust.

Selgitused standardite vabatahtliku kasutuse ja vastavushindamisega seotud ISO eriomaste terminite ja väljendite kohta ning teave selle kohta, kuidas ISO järgib WTO tehniliste kaubandustõkete lepingus sätestatud põhimõtteid, on esitatud järgmisel aadressil: www.iso.org/iso/foreword.html.

Selle dokumendi on koostanud tehnilise komitee ISO/TC 46 „Information and documentation“ alamkomitee SC 4 „Technical interoperability“.

ISO 15836-1 esimene väljaanne tühistab ja asendab standardit ISO 15836:2009, tehes sellesse väiksemaid muudatusi.

— See dokument hõlmab samu elemente mis ISO 15836:2009[1]. Standardi ISO 15836-2 osa „Atribuudid ja klassid“ ei lisatud eelmisele standardi versioonile ISO 15836:2009.
— Põhielemendid ja nende selgitused on nüüd peatükis 3.
— Mõned määratlused on uuendatud (näiteks ressurss ja kuupäev).
— Sissejuhatus on uuendatud.

Kõikide standardisarja ISO 15836 osade loetelu on leitav ISO veebilehelt.

[1] EE MÄRKUS Standardi ISO 15836:2009 eestikeelne versioon on EVS-ISO 15836:2011.

See dokument on EVS-i poolt tasuta eelvaade

 © ISO 2017 – Kõik õigused kaitstud

SISSEJUHATUS

Dublin Core'i metaandmeelementide loetelu (*Dublin Core Metadata Element Set*) koosneb 15-st ressursi kirjeldamisel kasutatavast põhielemendist. Nimi Dublin pärineb 1995. aastal Dublinis, Ohios kokku kutsutud töökoosolekust; „põhi" („*core*") sellepärast, et elemendid on avarad ja üldised ning kasutatavad laiaulatuslikuks ressursside kirjeldamiseks.

Esitatud 15-elemendiline „põhi" on osa laiemast hulgast metaandmete sõnastikest ja tehnilistest spetsifikatsioonidest, mida Dublin Core Metadata Initiative (DCMI) haldab. Täielik sõnastike hulk, *DCMI Metadata Terms* [DCMI-TERMS], esitatakse standardis ISO 15836-2.

Põhielemente võib kasutada rakendusprofiili *DCMI Abstract Model* [DCAM] kontekstis, kombineerides neid teiste võrreldavate metaandmete sõnastikega.

Elemendi määratluses on kasutatud järgmisi kokkuleppelisi tähistusi ja märkuste selgitusi:

— igal elemendil on inimloetaval otstarbel kirjeldav märgend („*label*");

— igal elemendil on masinloetaval otstarbel unikaalne nimi („*name*").

DCMI Namespace Policy [DCMI-NAMESPACE] kohaselt, mida on kirjeldatud standardis ANSI/NISO Z39.85:2012, on („*name*") element, mis on lisatud DCMI nimeruumi URI-le [RFC 3986], et moodustada sellele elemendile globaalselt unikaalne üldine ressursiidentifikaator. Elemendi nime ja URI-de kasutamist eri tehnoloogiate rakendamise kontekstis on selgitatud dokumendis *DCMI Encoding Guidelines* [DCMI-ENCODINGS].

See dokument on EVS-i poolt loodud eelvaade

See dokument on EVS-i poolt loodud eelvaade

Taotluslikult tühjaks jäetud

1 KÄSITLUSALA

Dokument kehtestab 15 metaandmete põhielementi valdkondadevaheliseks ressursside kirjeldamiseks. Need terminid on osa laiemast hulgast metaandmete sõnastikest, mida haldab Dublin Core Metadata Initiative. Terminite atribuutide nimeruumid sisalduvad standardis ISO 15836-2.

Dokument ei piira seda, mida võib ressursiks pidada.

Dokument ei anna rakendusjuhiseid. Siiski kasutatakse elementi tavaliselt mingis rakendusprofiilis, mis piirab või täpsustab nende kasutamist kohalike või kasutajaskonna nõudmiste ja põhimõtete kohaselt.

2 NORMIVIITED

Allpool nimetatud dokumentidele on tekstis viidatud selliselt, et nende sisu kujutab endast kas osaliselt või tervenisti selle dokumendi nõudeid. Dateeritud viidete korral kehtib üksnes viidatud väljaanne. Dateerimata viidete korral kehtib viidatud dokumendi uusim väljaanne koos võimalike muudatustega.

DCAM. DCMI Abstract Model[2]

3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED

Standardi rakendamisel kasutatakse DCAM-is ning allpool esitatud termineid ja määratlusi.

ISO ja IEC hoiavad alal standardimisel kasutamiseks olevaid terminoloogilisi andmebaase järgmistel aadressidel:

— IEC Electropedia: kättesaadav veebilehelt http://www.electropedia.org/;

— ISO veebipõhine lugemisplatvorm: kättesaadav veebilehelt https://www.iso.org/obp/.

MÄRKUS Elemendi määratluses on kasutatud jaotises 3.2 esitatud kokkuleppelist vormi ja selgitust märkustes.

3.1 Üldised terminid ja määratlused

3.1.1
ressurss (*resource*)
identifitseeritav asi

[ALLIKAS: RFC 3986, DCMI Abstract Model]

3.1.2
ressursi elukäik (*lifecycle of a resource*)
ressursi arengut ja kasutamist märkiv sündmuste jada

NÄIDE Patenteerimise algatus, kavandi koostamine, artikli toimetamine, raamatu avaldamine, teaviku hankimine raamatukogusse, ümberkirjutus magnetlindile, ümbersalvestamine optilisele meediumile, tõlge inglise keelde, uue töö või teose tuletamine (näiteks filmi loomine).

[2] Kättesaadav veebilehelt http://dublincore.org/documents/abstract-model/.

See dokument on EVS poolt loodud eelvaade